

# HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 2 september 2010

Mål nr

Ö 1333-09

## **KLAGANDE**

AQ Enclosure Systems AB, 556660-1844

Karlavägen 36

567 22 Vaggeryd

Ombud: Advokat RH

Ombud: Jur.kand. C T

## **MOTPART**

Air Liquide Gas Aktiebolag, 556019-3764

Lundavägen 151

212 24 Malmö

Ombud: Advokat F M och jur.kand. P Ö

## **SAKEN**

Avvisande av överklagande

Dok.Id 49230

HÖGSTA DOMSTOLEN  
Riddarhustorget 8

Postadress  
Box 2066  
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00  
Telefax 08-561 666 86  
E-post:  
hogsta.domstolen@dom.se  
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid  
08:45-12:00  
13:15-15:00

**ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET**

Göta hovrätts beslut 2009-02-23 i mål T 2205-08

---

**HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE**

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut och visar målet åter till hovrätten för fortsatt behandling.

Frågan om rättegångskostnader i Högsta domstolen ska prövas av hovrätten i samband med målet efter dess återupptagande.

**YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN**

AQ Enclosure Systems AB har yrkat att hovrättens beslut undanröjs och målet återförvisas till hovrätten.

Air Liquide Gas Aktiebolag har bestritt yrkandet.

Air Liquide Gas Aktiebolag har yrkat ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

**SKÄL**

1. Sedan tingsrätten förpliktat AQ Enclosure Systems AB (AQ) att till Air Liquide Gas Aktiebolag (ALG) utge ett visst belopp har AQ såväl överklagat domen som betalat det utdömda beloppet utan förbehåll om återbetalning.

ALG har gjort gällande att betalningen innebär en utfästelse att inte överklaga domen alternativt att AQ saknar klagointresse.

2. Enligt 49 kap. 2 § andra stycket rättegångsbalken kan en part efter det att domen har meddelats med bindande verkan formlöst utfästa sig att inte överklaga, om förlikning om saken är tillåten. Ett överklagande i strid mot utfästelsen ska avvisas efter invändning från motparten.

3. En utan förbehåll gjord betalning enligt en icke lagakraftvunnen dom kan vara att se som en utfästelse att inte överklaga domen (NJA 2006 s. 101). Betalningen kan dock ha föranletts av olika anledningar, såsom att undvika dröjsmålsränta om den överklagade domen inte ändras eller att undvika utmätning (jfr NJA 1916 s. 148). Vidare bör – med hänsyn till dels överklagandefristens begränsade längd, dels att en förlorande part typiskt sett inte har någon fördel av att avstå från sin överklaganderätt – en vinnande part i allmänhet kunna räkna med ett sådant avstående endast om det kommit till ett tydligt uttryck. För att en betalning enligt den överklagade domen ska anses innebära en utfästelse att inte överklaga måste därför krävas att någon särskild omständighet utöver själva betalningen ger stöd för en sådan utfästelseavsikt (jfr SvJT 1953 rf s. 42 men även NJA 1912 s. 399).

4. ALG har inte anfört någon omständighet utöver betalningen som ger tillräckligt stöd för att AQ avsett att avstå från sin rätt att överklaga.

5. En part som betalat enligt en icke lagakraftvunnen dom utan möjlighet att senare återkräva betalningen kan inte föra talan mot domen, eftersom han i den situationen saknar klagointresse (se bl.a. NJA 2006 s. 101). Avgörande är inte betalningen i sig utan det förhållandet att rätt till återkrav saknas (annorlunda RH 2005:3). I att rätt till återkrav saknas ligger här och i det följande att betalaren inte heller på annat sätt får mot betalningsmottagaren tillgodoräkna

sig betalningen.

6. En betalning som inte svarar mot en rättslig förpliktelse kan som utgångspunkt återkrävas. Det gäller även en betalning enligt en icke lagakraftvunnen dom (om betalningsskyldigheten efter överklagande upphävs). Men en sådan betalning kan vara slutgiltig därför att så följer av lag (jfr NJA 1961 s. 743 och 1963 s. 715). Rätt till återkrav kan också saknas på avtalsrättslig grund. En betalning kan nämligen utgöra ett konkludent erkännande av betalningsskyldighet (jfr bl.a. NJA 1961 s. 18 och justitierådet Linds tillägg i NJA 1989 s. 224). Vidare förutsätter i vissa fall en rätt till återbetalning ett förbehåll om det (jfr NJA 1980 s. 471, där ett förbehållskrav gällde enligt lag), vilket leder till att återbetalningsrätt saknas om inte ett sådant förbehåll gjorts. Allmänna rättsprinciper enligt institutet *condictio indebiti* kan också, såsom ALG framhållit, medföra att rätten till återbetalning faller om betalningsmottagaren i god tro inrättat sig efter betalningen.

7. Betalarens eventuella återbetalningsanspråk kan inte prövas i det pågående målet. Betalaren har att mot betalningsmottagaren väcka en ny talan om det. Framgång med återbetalningsanspråket förutsätter dock att den överklagade domen ändras, så att den prejudiciella betalningsskyldigheten enligt denna inte vinner rättskraft och därmed hindrar en återbetalning. Av det följer att betalaren som utgångspunkt har ett befogat intresse av en materiell andrainstansprövning av betalningsskyldigheten enligt den överklagade domen.

8. Av den praxis som ger uttryck för att en slutgiltig betalning enligt en icke lagakraftvunnen dom medför brist på klagointresse framgår inte de närmare principerna för den bedömningen. I rättsfallen NJA 1961 s. 743 och 1963 s. 715 var betalningen slutgiltig på grund av lag. Det rörde sig alltså om en direkt lagtillämpning av mycket enkel beskaffenhet. I rättsfallet NJA 1999 C 53 stod

klart att återbetalningsrätt saknades därför att betalningen skett efter en exekutiv försäljning som vunnit laga kraft.

9. Processförutsättningar ska helst kunna avgöras snabbt och avse förhållanden som passar för den ordning som gäller för en sådan prövning. I vad mån en rätt till återbetalning på avtalsrättslig grund gått förlorad är ett spørsmål som typiskt sett föranleder bevisning. Att behandla en sådan fråga som en processförutsättning är mindre lämpligt.

10. Det anförda föranleder att om en part, som betalat enligt en överklagad tingsrättsdom, hävdar rätt till återbetalning, bör hovrätten vid ställningstagandet till om klagointresse finns utgå från att rätt till återbetalning föreligger om den överklagade domen beträffande frågan om betalningsskyldighet visar sig oriktig. Endast om det framstår som uppenbart att betalningen under inga förhållanden kan återkrävas bör överklagandet avvisas på grund av bristande klagointresse (jfr NJA 1982 s. 738 beträffande ett liknande uppenbarhetsundantag från den processuella normalordningen; i NJA 2008 s. 406 ställdes ett visst men inte närmare bestämt klarhetskrav upp för omständighet som kunde föranleda bristande klagointresse; av de överväganden som kommer till uttryck i Högsta domstolens domskäl i NJA 2006 s. 101 framgår inte att domstolen gjort en bedömning som avviker från vad som nu sagts).

11. Det är inte uppenbart att den av AQ gjorda betalningen inte kan återkrävas. Betalningen kan därför inte föranleda att AQ saknar klagointresse. Hovrättens avvisningsbeslut ska därför undanröjas och målet visas åter till hovrätten.

---

---

---

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Torgny Håstad,  
Per Virdesten, Stefan Lindskog (referent) och Agneta Bäcklund  
Föredragande revisionssekreterare: Ove Nilsson